

Список використаних джерел:

1. Башняк О. С. Принципи оподаткування та їх реалізація у податковому законодавстві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2005. 20 с.
2. Гетманцев Д. О., Форсюк В. Л., Беліцький І. С. Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект: науково-практичний посібник. Київ, Юрінком Інтер, 2017. 496 с.
3. Демчишак Н. Б. Податкова політика в Україні: фіскальний та регулювальний аспекти впливу непрямого оподаткування. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24. С. 209-215.

Твердохліб Я. В.,
здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Косяченко К. Е.,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Контроль є невід'ємним елементом будь-якої галузі державного управління в сучасній державі. Важливість податкового контролю полягає в тому, що вдосконалення та ефективна реалізація податкового контролю за своєчасністю сплати та правильністю нарахування податкових платежів покликана забезпечити вирішення основної проблеми – наповнення дохідної частини державного бюджету України, що особливо актуально під час фінансової кризи та зростання бюджетного дефіциту.

В сучасній науково-юридичній літературі немає єдиного підходу до визначення сутності податкового контролю. Предметом наукової уваги є вивчення ролі та місця податкового контролю в умовах трансформаційної економіки України, особливості реалізації податкового контролю в системі управління державними фінансами, у дослідженнях розглядаються теоретичні та практичні підходи і положення щодо суті функцій податкового контролю та теоретико-методологічні підходи щодо податкового контролю в аспекті організації контрольно-перевірочної діяльності.

Відповідно до пункту 61.1 статті 61 Податкового кодексу України податковий контроль – система заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу

готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Специфіка податкового контролю ставить питання про його місце та відмежування від інших видів в системі фінансового державного контролю і дають підґрунтя для змістовних досліджень у цій сфері. Аналіз наукових досліджень в області економічного і інституційно-правового уявлення про податковий контроль свідчить про наявність декількох підходів до вирішення даного питання. Податковий контроль називають видом державного фінансового контролю, також вказують що діяльність податкових органів з організації перевірок є активним блоком у системі фінансового контролю загалом (Ю. Соловійова, С. Богачов). І. Литвинчук і Н. Бурківська говорять про державний контроль у сфері оподаткування, а Д. Французов – про державний податковий контроль і державний контроль податкових органів у системі макроекономічного регулювання. На думку Г. Нестерова, особливості здійснення податкового контролю поза рамками державного фінансового контролю і виокремлення його у самостійний вид контролю вимагають розробки спеціальних методик його проведення залежно від виду податку, об'єкта оподаткування, податкової бази та інших елементів. Наводиться також визначення податкового контролю як спеціалізованого (лише стосовно податків і зборів) надвідомчого державного контролю [1, с. 89].

Контроль за дотриманням вимог податкового та валютного законодавства органи податкової служби здійснюють у формі перевірок, які бувають плановими, позаплановими, документальними та фактичними, суцільними та вибірковими, повними та частковими. Відповідно до ст. 75 Податкового Кодексу перевірки можуть бути безвиїзними, виїзними та оперативними. Плановою перевіркою вважається перевірка фінансово-господарської діяльності платника податків, що передбачається планом роботи податкового органу; проводиться за письмовим рішенням керівника відповідного органу податкової служби за місцем розташування власності, стосовно якого проводиться така перевірка. Документальні перевірки громадян, фізичних осіб, в тому числі суб'єктів підприємницької діяльності, проводяться не рідше 1-го разу на два роки відповідно до плану податкового органу, який складається на початок кожного року і затверджується начальником відповідного органу податкової служби. Вважаємо, що перевірки повинні проводитись не лише задля того щоб виявити недоліки і порушення, які стануть основою для притягнення до відповідальності, а й для того, щоб виявити і проаналізувати причини порушення податкового законодавства, можливо, внести певні пропозиції щодо поліпшення стану суб'єкта господарської діяльності, виявити резерви підприємства, надати певні роз'яснення керівникам цих підприємств щодо поліпшення їх діяльності, і в подальшому допоможе уникнути порушення і відповідно покарань до них [2, с. 117].

Зокрема, відповідно до п. 41.1. ст. 41 ПК України контролюючими органами є: (1) податкові органи (центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, його територіальні органи) – щодо дотримання законодавства з питань оподаткування, законодавства з питань сплати єдиного внеску, а також щодо дотримання іншого законодавства, контроль за виконанням якого покладено на центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, чи його територіальні органи; (2) митні органи (центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, його територіальні органи) – щодо дотримання законодавства з питань митної справи та оподаткування митом, акцизним податком, податком на додану вартість, іншими податками та зборами, які відповідно до податкового, митного та іншого законодавства справляються у зв'язку із ввезенням (пересиланням) товарів на митну територію України або територію вільної митної зони або вивезенням (пересиланням) товарів з митної території України або території вільної митної зони. Таким чином, до них віднесено Державну податкову службу, Державну митну службу та інших суб'єктів.

Згідно зі ст. 62. ПК України до способів здійснення податкового контролю віднесено:

- 1) ведення обліку платників податків;
- 2) інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів;
- 3) перевірки та звірки відповідно до вимог цього Кодексу, а також перевірки щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин;
- 4) моніторинг контрольованих операцій та опитування посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків відповідно до ст. 39 цього Кодексу. Наведені способи податкового контролю відрізняються від тих, що закріплені у так, у законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» закріплено такі форми (способи) здійснення контролю, як-то: державний фінансовий аудит, інспектування, перевірка закупівель та моніторинг закупівлі [3, с. 76].

На наш погляд, способи здійснення фінансового контролю (як родового явища), так і податкового контролю (як видового явища) повинні певною мірою узгоджуватися. Цілком логічно, що предмети фінансового та податкового контролю будуть певною мірою відрізнятися й, відповідно, ці види контролю реалізуватимуться різними способами.

Список використаних джерел:

1. Подольська А. А. Теоретичні засади визначення сутності податкового контролю. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. URL: http://www.jes.nuoua.od.ua/archive/1_2019/11.pdf.
2. Жадько К. С. Правове регулювання та здійснення податкового контролю в Україні. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/114.pdf>.
3. Колісник А. С. Правове регулювання податкового контролю в Україні: сучасний стан та вектори розвитку. 2020. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Tezy_18_09_2020_14.pdf.